

Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Styresak:

Møtedato: 12.06.2018

Dato: 31.05.2018

Arkivsaksnr: 2018/6524-

BEAMO

Opprettelse av Senter for undersøkende journalistikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

Kunnskapsklynger er et av UiBs sentrale virkemidler for å utvikle fremragende forsknings- og utdanningsmiljøer. Ifølge UiBs strategi skal klyngene baseres på tverrfaglig samarbeid for å løse komplekse tema, og de skal legge til rette for omfattende samarbeid mellom fagmiljøer internt ved UiB og eksterne partnere i forskning, næringsliv og forvaltning. Medieklyngen Media City Bergen er den først klyngen som realiseres i strategiperioden, med Institutt for informasjons- og medievitenskap som den sentrale akademiske partneren. Medieklyngen ble offisielt åpnet i november 2017. Media City Bergen er studiested for over 200 studenter og fagmiljøet forvalter flere forsknings- og innovasjonsprosjekter innen medieproduksjon og medieteknologi i samarbeid med nyhetsmedier og teknologiselskap. Senteret vil være et bidrag til å utvikle medieklyngen i tråd med UiBs klyngestrategi.

Det vises til Fakultetsstyresak 70/2016 for en bred presentasjon av medieklyngeprosjektet.

Norske nyhetsmedier er i omstilling. Endrede teknologiske og økonomiske rammevilkår har utfordret redaktørstyrte nyhetsmedier. Digitalisering av mediene og framveksten av et globalt internett for informasjonsutveksling, utfordrer etablerte forretningsmodeller for nasjonale medier. Globale aktører som Facebook og Google har i noen grad overtatt som plattform og portvokter for distribusjon av journalistisk innhold, og konkurrerer slik om nasjonale mediers lesere, seere og annonseinntekter. Parallelt har en betydelig eierkonsentrasjon funnet sted i mediebransjen. Det nasjonale mediemarkedet er dominert av få store selskap innen avis og kringkasting.

Undersøkende journalistikk tilhører kjernen av medienes samfunnsoppdrag. Dens oppgave er å avdekke og avsløre maktmisbruk i samfunnets institusjoner, politisk korrupsjon, økonomisk kriminalitet, overgrep fra næringsinteresser, eller andre tema av stor samfunnsmessig betydning. Svekkelsen av nyhetsmediene og framveksten av nye publiserings- og formidlingskanaler, har åpnet nye rom for manipulasjon og propaganda. Debatten om "fake news" er et uttrykk for dette, med redusert tillit til nyhetsinstitusjonen som en mulig konsekvens. En svekkelse av kritisk, undersøkende journalistikk rokker ved et sentralt element i et liberalt demokrati – pressens rolle som fjerde statsmakt.

Senter for undersøkende journalistikk i Media City Bergen

Senter for undersøkende journalistikk vil ha som formål å styrke den undersøkende og kritiske journalistikken i Norge. Senteret skal drive kompetansebygging, forskning på og produksjon av kritisk, undersøkende journalistikk av vesentlig samfunnsmessig betydning. Senteret skal bidra til økt metodisk og etisk kompetanse for journalister og studenter, og bidra til å styrke stillingen til undersøkende journalistikk i nyhetsmediene og i samfunnet.

Senteret vil samarbeide med nyhetsredaksjoner, frilansere og pressens organisasjoner på den ene siden, og fagmiljøer ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet og ved UiB for øvrig på den andre. Plassering av slikt senter i Media City Bergen, i umiddelbar nærhet til mediehus og teknologiselskaper, og til universitetets mange kompetansemiljøer, vil gjøre det til en tverrfaglig plattform og møteplass mellom forskere, journalister og studenter. Vesentlig i denne sammenheng er samarbeid mellom senteret og masterprogrammet i undersøkende journalistikk ved Institutt for informasjons- og medievitenskap. Studentene vil samarbeide med journalister ved senteret og vil selv kunne søke om å knytte egne prosjekter til senteret.

Senteret er inspirert av liknende sentre knyttet til universiteter i USA og Storbritannia. Tilknytning til sterke universitetsutdanninger i journalistikk er viktig premisse for virksomheten til de uavhengige sentrene for undersøkende journalistikk. Her skjer en utveksling av ulike former for ekspertise som bidrar til kvalitetsheving hos begge parter. Gjennom samarbeidet med erfarne journalister er det flere eksempler i USA på masterstudenter som vinner Pulitzer-priser. Et slikt fruktbart samarbeid mellom studenter og dyktige journalister er også et mål med Senter for undersøkende journalistikk.

Aktiviteten ved senteret bygges opp rundt fire faglige hovedområder: 1) Hospitering; journalister og masterstudenter inviteres til å arbeide ved senteret i kortere og lengre perioder finansiert gjennom en stipendordning. Hospiterende journalister arbeider med egne prosjekter og får plass ved senteret etter søknad. 2) Kompetansehevende kurs for journalister med vekt på journalistisk metode og IKT-verktøy. 3) Nettverksbygging gjennom utstrakt samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere og sentre. Senteret skal arrangere seminarer og konferanser med nasjonal og internasjonal deltakelse (se vedlagte rapport fra arbeidsgruppe for utfyllende omtale pkt 1-3). 4) Kunnskapsutvikling om undersøkende journalistikk gjennom forskningsprosjekt. Til senteret vil det bli knyttet 1-2 PhD-kandidater. Disse vil være faglig forankret i Forskningsgruppen for journalistikk, men ha senteret som sitt hovedarbeidssted.

Oppbygning og drift av senteret

Senteret vil bli lokalisert i Media City Bergen og drives av Institutt for informasjons- og medievitenskap (Infomedia). Ved oppstart vil senteret bli etablert i instituttets arealer i Media City Bergen. Senterleder ansettes av fakultetsstyret og rapporterer til instituttleder ved Infomedia. Senterleder er øverste ansvarlige for utvelgelse av saker som skal utvikles ved senteret, og skal lede senteret i henhold til reglene i Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten. Senteret vil videre ansette prosjektleder/journalist (50 %), administrativ koordinator (50%) og IT-medarbeider (50%) for å støtte opp under datajournalistiske prosjekter. Ved oppstart knyttes to stipendiater til senteret. Fakultetet går inn med en PhD innrettet mot undersøkende journalistikk, og instituttet med en stipendiat innenfor området datajournalistikk. Stipendiatene vil veiledes av forskere knyttet til forskningsgruppen i journalistikk ved Infomedia.

Ressurser til etablering av senteret kommer i hovedsak fra Fritt Ord og Sparebanken Vest sine midler til samfunnsnyttige formål. Fritt Ord har bevilget 2 millioner og Sparebanken Vest 1,5 millioner for 2018. Instituttet har intensjonsavtaler med Fritt Ord og Sparebanken Vest om en tilsvarende bevilgning årlig i en etableringsperiode over fire år. Instituttet er i dialog med to andre finansieringskilder om ytterligere støtte. En avklaring er forventet i løpet av våren 2018. Når senteret er i full drift har man budsjettert med en årlig omsetning på 6,5 millioner. Dersom inntektene blir lavere enn forutsatt, vil virksomheten tilpasses dette og kostnadene reduseres tilsvarende. Budsjett er vedlagt saken.

Etter 4 år går senteret over i en driftsfase med forventet bortfall av støtte fra Fritt Ord og Sparebanken Vest. Det blir senterleders oppgave å sikre senterets ressursmessig grunnlag for videre drift etter 4 år. En plan for dette legges fram innen utløpet av 2020.

I løpet av våren 2018 vil det bli oppnevnt et bredt sammensatt faglig råd bestående av medlemmer fra forskning, pressens organisasjoner og utvalgte norske nyhetsmedier.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet slutter seg til forslaget om å opprette Senter for undersøkende journalistikk ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet.

Jan Erik Askildsen
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør

Vedlegg:
Rapport fra arbeidsgruppen